

<https://www.un.org/sg/en/content/former-secretary-general/statement/2005-12-05/secretary-generals-message-the-meeting-of-state-parties-the-biological-and-toxin-weapons-convention> (дата звернення: 31.10.2024).

11. Giovanello S.P. Riot Control Agents and Chemical Weapons Arms Control in the United States. *Journal of Strategic Security*. 2012. Vol. 5. No 4. P. 1–18.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-46>

ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF THE EUROPEAN CIVIL SERVICE

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЦИВІЛЬНОЇ СЛУЖБИ

Ponomarev S. M.

*Postgraduate Student at the Department
of European Union Law
Yaroslav Mudryi National Law
University
Kharkiv, Ukraine*

Пономарьов С. М.

*аспірант кафедри права
Європейського Союзу
Національний юридичний
університет імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Європейська цивільна служба (European Civil Service) в науковій літературі визначається як сукупність посадовців та службовців, які працюють в інституціях Європейського Союзу та забезпечують функціонування наднаціональної системи управління [1, с. 8]. Нашим науковим завданням є здійснення аналізу становлення та розвитку європейської цивільної служби, яка покликана сприяти ефективній реалізації рішень на наднаціональному рівні, забезпечуючи підтримку інституцій Європейського Союзу, функціонування політичних та адміністративних процесів.

Історично, в період створення Європейських співтовариств, основна увага приділялася економічній інтеграції європейських держав, а адміністративні структури формувалися навколо новостворених інститутів. Жан Монне, у зверненні до Комітету національного визволення Франції, 5 серпня 1943 року зазначив: «Країни Європи не є достатньо сильними індивідуально, щоб вони могли гарантувати процвітання та соціальний розвиток для своїх народів. Таким чином,

держави Європи повинні створити федерацію чи європейську структуру, яка би перетворила їх на спільну економічну одиницю» [2].

Тож процес розвитку європейської цивільної служби в Європейському Союзі проходив декілька стадій. Першою, стадією слід визначити період створення Європейського співтовариства вугілля та сталі в 1951 р., Європейського економічного співтовариства та Європейського співтовариства з атомної енергії в 1957 р. Від так, вперше виникла потреба створення спільного адміністративного апарату для управління економічним співробітництвом. Принагідно, Договори про заснування Європейських Співтовариств, не містили жодних матеріально-правових норм щодо режиму персоналу, а просто встановлювали компетенцію та процедуру прийняття цього режиму. Відповідно, Договір про Європейське співтовариство вугілля та сталі поклав це завдання на Комітет чотирьох президентів, завданням якого було встановлення «кількості працівників та шкали зарплат, надбавок і пенсій» [3, с. 7].

28 січня 1956 року Комітет прийняв перші Положення про персонал посадових осіб, визначивши основи формування апарату співтовариств. На наявній правовій основі Європейське економічне співтовариство та Євратом 18 грудня 1961 р. прийняли Положення про персонал, яке набуло чинності 1 січня 1962 р. Ухваливши у 1962 році Статут посадовців Європейських спільнот, було встановлено базові принципи організації цивільної служби [4, с.1385].

Від так, кожна наступна стадія пов'язана з еволюцією правового статусу інституцій Європейських співтовариств, розширенням їх функцій, створенням нових органів та підняття їх статусу до статусу інституцій, а також приєднанням нових держав-членів. Подальший розвиток спільнот збільшував попит на кваліфіковані кадри, які формували та реалізовували ефективну спільну політику співтовариств та здатні були ефективно впроваджувати наднаціональні рішення.

Маастрихтський договір 1992 року поглибив європейську інтеграцію та сприяв реформуванню цивільної служби з огляду на розширення повноважень Європейських співтовариств. Розширення компетенції наднаціональних органів вимагало подальшого розвитку цивільної служби. Було запроваджено нові правила та норми, що регулюють діяльність чиновників Європейських співтовариств [5]. Так, європейська цивільна служба стала важливим інструментом для реалізації європейської політики та забезпечення її виконання.

Зміцнення інтеграційних процесів у Європі у 1970–1980-ті рр., та поява нових органів, як Європейська Рада, посилення статусу

інституцій, таких як Європейський парламент та Суд Правосуддя, зумовило подальший розвиток та розширення цивільної служби Європейських співтовариств. Для цього періоду характерною рисою слід відмітити те, що в євроінтеграції посилюється увага до адміністративної реформи та професіоналізації кадрів [6 с.111].

Наступним етапом модернізації європейської цивільної служби слід окремо виділити 2000-ні роки, які пов'язані з великою хвилею розширення Європейського Союзу та ухваленням Ніщського договору 2001 р. У цей період значна увага приділялася реформам кадрової політики, питанням прозорості та покращенню взаємодії між державними адміністраціями [7].

Лісабонський договір, ухвалений у 2007 році, безперечно, став важливим етапом у розвитку європейської цивільної служби, оскільки впровадив низку новел, які змінили структуру і функції інституцій, що стало основою для поглиблення інтеграції та координації дій між державами-членами.

Проте важливо зазначити, що розвиток правового статусу європейської цивільної служби не обмежується та не зупиняється на останній ревізії 2007 р. Реагування на нові виклики, такі як економічні чи міграційні кризи, глобальні пандемії чи збройні конфлікти потребує постійного вдосконалення цивільної служби, яка зіштовхується з необхідністю підвищення своєї гнучкості під час ухвалення актів. Від так, посилилася увага до цифровізації цивільної служби та питань покращення комунікації з громадянами.

Таким чином, розвиток європейської цивільної служби продовжується не лише через нормативні акти, але й через практичні дії та стратегії, які забезпечують її здатність адаптуватися до мінливих умов. Це, в свою чергу, відкриває нові можливості для інновацій, підвищення ефективності роботи служб і зміцнення довіри громадян до інституцій ЄС.

Отже, можна стверджувати, що, хоча Лісабонський договір став важливим етапом у розвитку європейської цивільної служби, його ухвалення не означає завершення цього процесу. Подальший розвиток продовжується і залежить від здатності інституцій адаптуватися до нових реалій та викликів, які постійно виникають у сучасному світі.

Література:

1. Гриб В. І. Лапшин С. І. Мельник Е. А. Теорія та історія публічного управління. *Публічна служба: європейський досвід*. Випуск 16. 2020. С. 7–13.
2. Дмитро Сай. Жан Моне Модуль Управління в ЄС та політика європейської інтеграції. URL: <https://eugov.chmnu.edu.ua/miltymediinyiposibnyk> (дата звернення 02.11.2024).
3. Jesús FUENTETAJA. European Union Civil Service Law. Briefing Note. 2011. 50 с.
4. Regulation No 31 (EEC), 11 (EAEC) of 18 December 1961 (OJ 45, 14.6.1962. P. 1385).
5. European Commission. (2021). European Union Civil Service Overview. <https://commission.europa.eu>
6. Яковюк І. В., Анакіна Т. М., Трагнюк О. Я., Комарова Т. В. ; за ред. І. В. Яковюка. Історія європейської інтеграції від римської імперії до європейського союзу : монографія. К. : Ред. журн. «Право України», 2012. 208 с.
7. Ніщський договір про внесення змін та доповнень до Договору про Європейський Союз, Договорів про заснування Європейських Співтовариств та деяких пов'язаних з ними актів (2001/С80/01). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_261#Text (дата звернення 02.11.2024).